

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СТУДЕНТІВ-МАГІСТРІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Статтю присвячено вивченню способів формування навичок читання англomовної літератури в студентів-магістрів немовних спеціальностей. Запропоновано визначення поняття “наукової комунікації”, трактоване як психо-лінгво-ментальна діяльність учасників спілкування за допомогою мовного коду, що направлена на одержання і передачу певної інформації наукового змісту. Подано зразки вправ, виконані на різних етапах роботи з науковим текстом. До таких вправ віднесено вправи на вивчення фразових дієслів, ідіом, метафор, характерних для наукової прози. Підкреслено необхідність навчання студентів роботі із словником та їх ознайомлення із словами, які є “фальшивими друзями” перекладача. Навчання роботі зі словником пов’язане не лише з формуванням уміння вибирати значення слова з орієнтацією на контекст, у якому його вживають, але й з виробленням необхідних навичок, пов’язаних із вивченням словотворчих елементів, таких, як суфікси, префікси, а також основи слів, які були

запозичені в англійську мову з інших мов. Вправи на словотвір виконують як перед опрацюванням певного наукового тексту, так і після його прочитання. Мета виконання дотекстових вправ – уникнути можливих мовних труднощів, пов'язаних із розумінням прочитаного. Післятекстові завдання націлені на закріплення навичок читання та для їх використання у роботі з наступними текстами наукового змісту. Дотекстові вправи не повинні розкривати зміст наукового тексту, щоб не послабити інтерес студентів до його прочитання. Перед читанням тексту важливим є ознайомлення студентів із скороченнями, використаними у ньому. Для розуміння наукового тексту необхідною є демонстрація студентам різниці між значенням певних лексичних одиниць, вжитих у повсякденному і в науковому мовленні. Працюючи із науковим текстом, необхідно навчити студентів розпізнавати причинно-наслідкові зв'язки між його окремими фрагментами та розрізняти гіпотетичні висловлювання автора від тих, які описують факти, що не потребують доведення.

Ключові слова: наукова комунікація, читання, наукова література, науковий текст, науковий стиль.

Постановка наукової проблеми та її значення. Однією з найхарактерніших ознак сьогодення є надзвичайно динамічний розвиток науки і техніки та швидкий темп збільшення обсягу інформації в науковій галузі. У зв'язку з тенденцією до глобалізації світового співтовариства особливо актуальним є підвищений інтерес до вивчення наукової комунікації.

Загальновідомо, що наукова комунікація не обмежена національними рамками, адже науковий текст, будучи кінцевим продуктом дослідження, орієнтований на сприйняття і розуміння науковців незалежно від їх національно-мовної належності.

Теоретична та практична цінність наукових праць значною мірою залежить від їх мовної презентації. Оволодіння науковою англійською мовою є одним із найважливіших чинників, які впливають на якість представлення результатів наукових пошуків як в усному, так і в писемному вигляді.

Актуальність роботи обґрунтована необхідністю вдосконалення методики навчання студентів-магістрів науковому спілкуванню у зв'язку із домінантною позицією англійської мови в науковому світі, де цією мовою видано до 85 % наукових праць.

Високий рівень компетенції фахівця досягають завдяки формуванню в нього відповідного набору умінь і навичок, необхідних для спілкування англійською мовою в контекстному професійному середовищі.

Аналіз дослідження цієї проблеми. В останні роки характерною є поява численних наукових розвідок, предметом яких слугує англійська наукова комунікація. У своїх дослідженнях учені розглядали цю форму спілкування з різного погляду: вивчали питання етикету англійського наукового дискурсу (О. М. Ільченко), досліджували комунікативно-прагматичний аспект авторитаризації наукового лінгвістичного дискурсу (О. М. Гніздечко), семантику і прагматику жанру наукової рецензії (Л. В. Красильникова), на матеріалі статей аналізували явище інтертекстуальності в науковому дискурсі (О. В. Михайлова), описували проблеми діалогізації тексту в англійській комунікації (К. Свойкін), особливості стилістики наукового письма англійською мовою (Т. В. Яхонтова) і т. д. Наукове спілкування англійською мовою охарактеризоване не лише з лінгвістичної точки зору, але й з позицій методики його викладання студентам університетів (А. М. Біліченко, О. В. Васильєва, Л. В. Курило, О. Б. Петрова, Н. О. Попова).

Мета і завдання статті – здійснити аналіз засобів підвищення ефективності навчання науковому спілкуванню англійською мовою, зокрема такому виду мовленнєвої діяльності, як читання, з огляду на те, що текст є продуктом мовленнєвої діяльності і може бути розглянутим як ефективний засіб формування умінь і навичок наукової комунікації.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. На основі визначення “вербальної комунікації”, запропонованого Ф. С. Бацевичем [2, с. 323], вважаємо її цілеспрямованою психо-лінгво-ментальною діяльністю учасників спілкування за допомогою мовного коду, результатом якої є одержання і передача професійно значущої інформації в межах проведення своєї наукової діяльності.

Науковим стилем послуговуються при створенні наукових праць, метою яких є нагромадження знань та досвіду в царині науки і техніки, а також виявлення закономірностей

розвитку явищ і різноманітних процесів. Науковий стиль є неоднорідним і включає низку підстилів, зокрема, Ф. С. Бацевич виділяє науково-технічний, науково-навчальний, науково-популярний підстилі [2, с. 194].

Читання наукової літератури англійською мовою має на меті два основних завдання: 1) отримання інформації, яка б була доповненням чи поясненням до матеріалу фахового змісту; 2) формування необхідних навичок для подальшого самостійного читання наукової літератури [3, с. 40].

Відповідно до цих завдань запропоновано два види роботи, мета яких навчити читання наукової літератури:

1. Робота безпосередньо з текстами – аналітико-синтетичне домашнє читання з наступним контролем розуміння прочитаного в аудиторії.

2. Виконання вправ до і після прочитання текстів.

У традиційній методиці зазвичай виділяють три етапи роботи з будь-яким текстом: 1) дотекстовий етап (етап антиципації); 2) текстовий етап, який передбачає перевірку розуміння змісту прочитаного; 3) післятекстовий етап, що полягає в перевірці основних деталей тексту, його аналізі та оцінці.

Існує велика кількість різноманітних видів читання, в основу яких покладені різні принципи, наприклад, рівень поінформованості. Традиційно виділяють такі:

1) ознайомлювальне читання, яке націлене на розуміння тексту в цілому та визначенні його основної ідеї;

2) переглядове читання, у процесі якого відбувається попереднє знайомство з твором через прочитання передмови, анотації та окремих його фрагментів;

3) поглиблене читання, яке передбачає роботу над текстом, шляхом повторного прочитання цілого тексту або його окремих частин, із метою аналізу та оцінки;

4) аналітико-критичне читання, що має на меті коментування та рецензування уривків наукового тексту.

Специфіку мови наукового тексту визначають сферою спілкування, метою комунікації (наприклад, передача наукової інформації), рівнем підготовки учасників спілкування, тезаурусом фахівців. Відбір засобів вираження в таких текстах має усвідомлений характер і відповідає усталеним традиціям. Наукова комунікація розрахована лише на фахівців, які працюють у певній галузі. Відображаючи інтелектуальну діяльність, вона повинна характеризуватись об'єктивністю, логічністю, безособовістю. Функцією наукової прози є системний і послідовний виклад, аргументований доказ, або ж аргументоване спростування наукових ідей, концепцій і теорій [1, с. 114].

У науковій літературі виділяють такі основні функції наукового стилю: 1) інформативну (функція повідомлення); 2) комунікативну (функція передачі інформації спеціального характеру); 3) епістемічну (функція наукової інтерпретації явищ, обґрунтування гіпотез, класифікація понять); 4) гносеологічну (пізнавальну, що має на меті розширення знань читача); 5) когнітивну, націлену на отримання нового знання; 6) перформативну (встановлення фактів); 7) функцію аргументованого доказу (констатація фактів і доказів для підтвердження правдивості ідей); 8) функцію впливу (зادля переконання аудиторії в істинності власного погляду); 9) діалогічну (апеляцію автора до думки читача, порівняння погляду автора з позиціями інших учених). [5, с. 17].

Вивчення студентами-магістрами характерних особливостей наукового спілкування та провідних жанрів наукової прози необхідне задля їх подальшого ознайомлення зі специфікою читання наукової літератури та з метою формування умінь та навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності. Читання наукового тексту студентами передбачає формування в них ряду умінь: 1) сформулювати основну ідею тексту; 2) вибрати необхідні деталі його змісту; 3) передати зміст; 4) зробити підсумок прочитаного; 5) побіжно проглянувши текст, вибрати

певні наукові факти; 6) знайти відповіді на поставлені запитання; 7) прочитати схему та передати прочитане схематично.

Вправи, виконані на заняттях з “Наукового спілкування англійською мовою”, повинні бути спрямовані на вироблення таких навичок: 1) розпізнавання слів за асоціацією, із контексту, за словотворчими елементами, за їх належністю до групи інтернаціональних слів і т. д.; 2) впізнавання рецептивних моделей у ході читання, тобто розуміння будь-яких мовленнєвих зразків, що мають у своїй основі певну модель, характерну для наукової літератури; 3) уміння користуватися словниками та довідниками.

У роботі з науковими текстами велике значення має навчання розпізнавати та розуміти інтернаціональні слова без використання словника, беручи до уваги поділ таких слів на три групи: 1) слова, які ідентичні за формою в англійській та українській мовах (при відмінних шрифтах); 2) слова з частковими відмінностями в графічних образах; 3) слова із значними розбіжностями в графічних образах. Слова третьої групи не можна ні розпізнати, ні зрозуміти за допомогою здогадки, їх необхідно знати або ж знайти в словнику.

Важливим є також ознайомлення студентів із “фальшивими друзями перекладача”, до яких відносять слова, які, будучи однаковими за формою, мають зовсім різні значення в обох мовах. Прикладом таких слів може бути слово “conductor” в англійській мові та “кондуктор” в українській.

Наступним видом роботи, необхідним для вироблення навичок самостійного читання наукової літератури є робота зі словником.

Одним із умов швидкого пошуку потрібних слів у словнику є знання і вміння визначати основну форму слова. Якщо хоч одне значення слова відоме студентам, то відома і його основна форма. У випадку, якщо слово невідоме, тоді потрібно вміти визначити його основну форму. Прикладами вправ на формування вмінь визначати основну форму слова можуть бути такі:

1) знайти в словнику слова та утворити від них інші форми, наприклад, множину іменника, поставити дієслова в третій особі однини в Present Indefinite, у Past Indefinite, у Present і Past Participle;

2) вжити запропоновані слова в основній формі. Правильність виконання вправи перевірити за словником.

Наступною умовою умілого і швидкого користування словником є вибір саме того значення, у якому автор використовує його в певній ситуації. Важливою в цьому випадку є орієнтація на контекст.

Згадані вище вправи сприяють формуванню лише найнеобхідніших умінь та навичок і не вичерпують великого різноманіття вправ для успішної роботи зі словником.

Робота зі словником тісно пов'язана з роботою над словотворчими елементами мови, яка передбачає вивчення суфіксів, префіксів, іноді основ слів, які були запозичені в англійську мову з інших мов і стали або інтернаціональними словами, або ж термінами. Найбільш вживаними з них є такі: *ab-* (*abnormal*), *ambi-* (*ambidextrous*), *ante-* (*antechamber*), *anti-* (*anticyclone*), *auto-* (*autobiography*), *circum-* (*circumference*), *contra-* (*contradict*), *de-* (*depart*), *dis-* (*dismiss*), *ex-* (*exclude*), *extra-* (*extraordinary*), *hyper-* (*hyperbole*), *in-* (*inability*), *im-* (*import*), *inter-* (*intercede*), *intra-* (*intramural*), *poly-* (*polysyllable*), *post-* (*postgraduate*), *pre-* (*precede*), *semi-* (*semicircle*), *sub-* (*submarine*), *super-* (*supervise*). До найбільш поширених суфіксів, які повинні знати студенти, відносимо такі: *-able* (*identifiable*), *-ant* (*coolant*), *-cy* (*urgency*), *-ee* (*trainee*), *-hood* (*falsehood*), *-ify* (*clarify*), *-ism / -ist* (*modernism, anarchist*), *-ise, -ize* (*modernise/ize*), *-less* (*meaningless*), *-ocracy / -ocrat* (*autocracy, autocrat*), *-proof* (*soundproof*) та ін.

Для встановлення значення слова важливим є також вивчення студентами коренів слів, які увійшли в англійську мову з інших мов і використані для утворення великої кількості термінів у різних галузях науки, наприклад, *aqua, aud, bio, chrono, graph, hydro, phon, psycho, scrib, tele* та ін.

Вправи із словотвору можуть бути дотекстовими, але ґрунтуватись на матеріалі тексту та післятекстовими, завданням яких є використання знайомого наукового тексту для розвитку і закріплення навичок читання та для їх використання у роботі над наступним текстовим матеріалом. Дотекстові вправи тісно пов'язані з роботою зі словником і можуть бути такими: 1) вибрати з тексту ряд похідних слів і виділити їх основні складові; 2) утворити похідні слова з вивчених кореневих елементів. Дотекстові вправи не повинні розкривати зміст наукового тексту, щоб не послабити інтерес студентів до його прочитання. Завдання таких вправ – зробити процес читання синтетичним, тобто, забрати певні мовні труднощі, не торкаючись змісту. Післятекстові вправи в основному мають на меті перевірку розуміння студентами не лише цілого тексту, але й його окремих частин [3, с. 40, 44–46].

Перед тим, як почати працювати над текстом наукового характеру, доцільно ознайомити студентів із тими скороченнями, які трапляються в процесі читання. Наприклад, *e. g. (for example), i. e. (that is), etc. (and so on), NB (note carefully), et al (and others), ibid (in the same place as the preceding footnote), Cf (compare), op. cit. (see previously quoted work by author), ed(s) (editor(s)), vol. (volume), p. /pp. (page/pages)* [7, с. 42].

Однією з найхарактерніших ознак наукового стилю є, як відомо, широке вживання термінів, тобто слів або словосполучень, які використовують із метою точного опису понять, специфічних для тієї чи іншої галузі знань, виробництва чи культури, які обслуговують комунікативні потреби в цих сферах людської діяльності [1, с. 85]. Разом із вживанням термінів у науковій літературі використовують загальноновживану лексику, представлену словами, які називають найважливіші для людини поняття. Ці слова забезпечують можливість комунікації в усіх сферах діяльності, закріплюють основні поняття світової цивілізації.

Важливим для розуміння наукового тексту є усвідомлення студентами того, що лексичні одиниці, вживані у повсякденному мовленні, можуть отримувати інше значення в тексті наукового характеру. Наприклад:

Повсякденне мовлення	Наукове мовлення
<i>Standards of discipline in schools have declined. (discipline = ability to control yourself or other people)</i>	<i>Nanotechnology is a relatively new discipline. (discipline = area of study)</i>
<i>Underline your family name on the form. (underline = draw a line under it)</i>	<i>The research underlines the value of case studies. (underlines = gives emphasis to)</i>

Під час вивчення курсу “Наукової комунікації англійської мови” важливо звернути увагу студентів на різницю між вживанням лексичних одиниць в офіційному і неофіційному стилях. Наприклад:

Неофіційний стиль	Офіційний стиль
<i>in short, briefly, basically almost, more or less try mainly, mostly</i>	<i>in sum, to sum up, fundamentally virtually attempt primarily</i>

Робота над лексикою, притаманною науковій літературі, передбачає також вивчення мовних одиниць, які належать до різних частин мови, на позначення різних явищ, процесів, видів діяльності, чисельності, часу, тощо.

*There was a lively debate on the **issue** of globalization. (= important subject or problem)*

*The study revealed a **pattern** of results. (= a regularly repeated arrangement)*

*The phenomenon occurs **frequently** / **infrequently**. (= often / not often)*

*Certain events are **solely** confined to our planet. (= only, involving nothing else)*

*There was an **apparent** discrepancy between the two sets of results. (= seeming to exist or be true)*

Як показує досвід, під час читання текстів наукової тематики значні труднощі в студентів викликають фразові дієслова, наприклад, у таких реченнях як: 1) *The study points up (= highlights) the weaknesses in the current school system*; 2) *The document sets out (= describes) the terms of the treaty*.

Окреме місце із засвоєння академічного вокабуляра займає вивчення метафор та ідіом, характерних для наукової прози. Наприклад, як у таких реченнях:

Researches remain in the dark about what can ensure successful recovery from drug addiction.
The book dealt with economic policy in the shadow of the Civil War of 1994 – 1999.

Відомо, що широко розповсюдженим є твердження про те, що наукова проза не містить мовні елементи з емоційним значенням, що пояснюють тим, що наукове спілкування націлене не на емоційно-чуттєве, а на логічне сприйняття. Цьому погляду протиставлена думка більшості науковців, згідно якої емоційна оцінка може мати місце в науковій літературі за певних умов і має обмежувальний характер.

Мовна метафора в науковій літературі – це передусім дієслівна метафора (to throw light, to bridge a gap, to attack a problem (hypothesis), to crow with success) та метафора, виражена іменником (fruits of inheritance, a ray of hope) [4, с. 30]. Для метафор в науковому мовленні характерно те, Метафори, що вони з'являються як додатковий засіб для підсилення аргументації та для надання їй більшої переконливості [4, с. 117].

Крім вправ на словотвір, дотекстові вправи можуть бути представленими низкою інших завдань. Наприклад, відомо, що однією з особливостей наукового стилю є наявність причиново-наслідкових зв'язків між окремими фрагментами наукового тексту. Для того, щоб навчити умінню розпізнавати такого роду зв'язки, пропонуємо студентам такі приклади.

Приклад 1: *What boils when heated ? (the effect of water boiling is caused by heating)*

Cause: heating

Effect: boiling water

Приклад 2: *When the music stopped, the dancers sat down.*

Cause: no music

Effect: sitting dancers

Наприклад, після прочитання статті “Let your mind wander” by Eugene Raudsepp [6, с. 21–24] виконуємо ряд післятекстових вправ на визначення причиново-наслідкових зв'язків у межах кожного абзацу вказаної статті. Виконанню вправ передую розгляд прикладу 3.

Приклад 3: *Many psychologists and psychiatrists branded habitual daydreaming as evidence of maladjustment or an escape from life's realities and responsibilities.*

Cause: maladjustment

escape from life

Effect: habitual daydreaming (Paragraph 1)

Для правильного розуміння наукового тексту важливим є формування в студентів уміння розрізняти гіпотетичні висловлювання автора від тих, які описують факти, що не потребують доведення. Досить часто такого роду висловлювання демонструють причиново-наслідкові зв'язки [6, с. 45].

Fact: *Doctors have proven that smoking increases the possibility of lung cancer.*

Cause: smoking

Effect: lung cancer

Hypothesis: *Chocolate is thought to help a person overcome depression associated with disappointment in love.*

Cause: eating chocolate

Effect: overcome depression

Із метою навчити студентів розпізнавати гіпотетичні висловлювання та ті, що констатують факти, передтекстові вправи передбачають завдання такого змісту: *Which of the following statements are hypothesis and which are fact? How can you tell?* Речення вправи не відображають змісту наукового тексту, призначеного для опрацювання. У післятекстових вправах студенти виконують

завдання такого типу: 1) *Identify the cause and effect relationships in the following paragraphs and tell whether they are hypothesis or facts;* 2) *Look at these cause-effect relationships: Is it easy to tell whether they are hypothesis or fact? If not, state them clearly;* 3) *There are three statements in the article that describe the effect, but not the cause. What might be the cause for the following?*

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Для адекватного і повного розуміння студентами-магістрами наукової англомовної літератури потрібно навчитися працювати з довідковою літературою, зокрема зі словниками, та виконувати вправи, які б допомагали правильно сприймати конкретний науковий текст та будь-які інші тексти наукового змісту, необхідні студентам у їх подальшій професійній діяльності.

Запропоновані в статті види робіт, спрямовані на формування умінь і навичок читання літератури наукового змісту, мають рекомендаційний характер і можуть доповнюватись багатьма іншими вправами різного змістового наповнення на всіх етапах роботи з науковими текстами (дотекстовому, текстовому та післятекстовому), що зумовлює перспективу подальших досліджень.

Джерела та література

1. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике : учебн. пособ. / И. В. Арнольд. – М. : Высшая школа, 1991. – 140с.
2. Бацевич Ф. С. Основы коммуникативной лингвистики : підручник / Ф. С. Бацевич. – К. : Вид. центр “Академія”, 2004. – 344 с.
3. Грыззулина А. П. Обучение чтению научно-популярной литературы на английском языке : учебн. пособ. / А. П. Грыззулина. – М. : Высшая школа, 1978. – 110 с.
4. Разинкина Н. М. Стилистика английской речи (элементы эмоционально-субъективной оценки) / Н. М. Разинкина. – М. : Наука, 1972. – 167 с.
5. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посібн. / О. М. Семенов. – К. : Академія, 2010. – 216 с.
6. Loughheed L. Reading in Focus. English for Academic Purposes. English Language Programs Division. Bureau of Educational and Cultural Affairs United States Information Agency / L. Loughheed. – Washington : D. C. 20547, 1988. – 91 p.
7. McCarthy M. Academic Vocabulary in Use. Second Edition / Michael McCarthy, Felicity O’Dell. – Cambridge University Press, 2016. – 161 p.

References

1. Arnold, Irina. 1991. *Osnovy nauchnyh issledovaniy v lingvistike: Uchebnoie posobiie*. Moskva: Vysshaya shkola.
2. Batsevych, Florii. 2004. *Osnovy komunikativnoyi linhvistyky: pidruchnyk*. Kyiv: Vyd. tsentr “Akademiia”.
3. Gryzulina, A. 1978. *Obucheniie chteniuiu nauchno-populiarnoi litieratury na angliiskom iazykie: uchebnoie posobiie*. Moskva: Vysshaya shkola.
4. Razinkina N. 1972. *Stilistika angliiskoi riechi (eliemienty emotsionalno-subiektivnoi otsenki)*. Moskva: Izdatielstvo “Nauka”.
5. Semenov, Olena. 2010. *Kultura naukovoii ukrainskoi movy: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Akademiia.
6. Loughheed, Lin. 1988. *Reading in Focus. English for Academic Purposes*. English Language Programs Division. Bureau of Educational and Cultural Affairs United States Information Agency. 91. Washington, D. C.
7. Michael McCarthy, Felicity O’Dell. 2016. *Academic Vocabulary in Use*. Second Edition. 161 Cambridge University Press.

Гедз Светлана. Формирование навыков чтения англоязычной научной литературы в студентов-магистров неязыковых специальностей. Статью посвящено изучению способов формирования навыков чтения англоязычной литературы у студентов-магистров неязыковых специальностей. Предлагается определение понятия “научной коммуникации”, которая трактуется как психо-лингво-ментальная деятельность участников общения посредством языкового кода, направленная на получение и передачу определенной информации научного содержания. Подаются образцы упражнений, которые выполняются на разных этапах работы над научным текстом. К таким упражнениям относятся упражнения на изучение фразовых глаголов, идиом, метафор, характерных для научной прозы. Подчеркивается необходимость обучения студентов работе над словарем и их ознакомлению со словами, которые являются “фальшивыми друзьями” переводчика. Обучение работе со словарем связано не только с формированием умения выбирать значение слова с ориентацией на контекст, в котором оно употребляется, но и с выработкой необходимых навыков, связанных с изучением словообразовательных элементов, таких как суффиксы, приставки, а также основы слов, которые были заимствованы в английский язык из других языков. Упражнения на словообразование выполняются как перед работой над научным

текстом, так і після його прочтіння. Целью виконання дотекстових вправ є забрати можливі мовні труднощі, пов'язані з розумінням прочитаного. Післятекстові завдання спрямовані на закріплення навичок читання та їх використання в роботі над наступними текстами наукового змісту. Дотекстові вправи не повинні розкривати зміст наукового тексту, щоб не послабити інтерес студентів до його читання. Перед читанням тексту важливо ознайомити студентів з скороченнями, які використовуються в даному тексті. Для розуміння наукового тексту необхідно продемонструвати студентам різницю між значенням певних лексических одиниць, прийнятих в повсякденній та в науковій мові. Працюючи над науковим текстом, необхідно навчити студентів розпізнавати причинно-наслідкові зв'язки між його окремими фрагментами та розрізняти гіпотетичні висловлювання автора від тих, які описують факти, не вимагаючи доказів.

Ключові слова: наукова комунікація, читання, наукова література, науковий текст, науковий стиль.

Hedz Svitlana. Developing Reading Skills of the English Scientific Literature in Students Getting Master`s Degree in Non-Linguistic Specialities. This article is dedicated to the investigation of means of developing reading skills of the English scientific literature in students getting master`s degree in non-linguistic specialities. The definition of the notion "scientific communication" is suggested. It is understood as a psycholinguistic and mental activity of the participants in communication with the help of linguistic code aimed at receiving and transferring scientific information. The examples of the exercises on learning phrasal verbs, idioms and metaphors characteristic of scientific prose which are done on different stages of the work on scientific texts are proposed. The necessity of teaching students how to work with dictionaries and the need of learning the words which are "translator`s false friends" are emphasized. Learning to work with the vocabulary involves not only the formation of the ability to choose the meaning of the word with the focus on the context in which it is used, but also the development of the necessary skills related to the study of word-formation elements such as suffixes, prefixes and the stems of words, which were borrowed from other languages into English. Exercises on the word formation are done before and after the study of a certain scientific text. The purpose of doing pre-text exercises is to remove possible language difficulties connected with the understanding of the text. Post-text tasks are aimed at consolidating reading skills and at their use in the work on the other scientific texts. Pre-text exercises should not disclose the content of the scientific text in order not to weaken the students' interest in reading it. Before reading the text it is important to familiarize students with the abbreviations used in the text. It is also advisable to demonstrate to students the difference between the meaning of certain lexical units used in everyday and in scientific speech. In the process of working on the scientific text, it is necessary to teach students to recognize the causal relationships between its individual fragments as well as to distinguish the author`s hypothetical statements from those which describe facts requiring no proof.

Key words: scientific communication, reading, scientific literature, scientific text, scientific style.

УДК 811.111'367.622'324

Світлана Гончарук[□]

ЛІНГВОСТАТИСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ІМЕННИКІВ EAST-WEST, NORTH-SOUTH У ТЕКСТАХ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ

Стаття присвячена аналізу особливостей функціонування просторових іменників у текстах сучасної англійської художньої прози. Мета дослідження реалізована за допомогою компонентного аналізу та застосування прийомів математичної статистики. Об'єктом спостережень є слова, що увійшли до першої тисячі найчастотніших слів сучасної англійської мови. Це просторові іменники east-west, north-south. Категорія простору належить до числа категорій, вивчення яких веде до розвитку науки, мистецтва, людської культури в цілому. Від того, як людина сприймає просторові аспекти оточуючого світу, як відноситься вона до простору, залежить ефективність і цілеспрямованість її діяльності.

У парадигматичному аспекті дослідження уточнено семантичну структуру аналізованих слів. Основними параметрами дослідження в синтагматичному аспекті є частота, поширеність, граматична сполучуваність.

У системі мови проведений аналіз словникових дефініцій показав, що досліджувані іменники мають стійку характеристику в аналізованих словниках: всі вони відносяться до зони максимального ступеня усталеності частки семи простору.

Доведено, що основним чинником, який розмежовує функціональні характеристики просторових іменників east-west, north-south, є їх частота. Граматична сполучуваність аналізованих іменників представлена списками моделей. Дослідження підтвердило дію закону переваги, суть якого полягає в тому, що у мовленні переважає